

Reuzenberenklauwbrigade trotseert warmte, insecten en brandend sap

Tussen mei en september trekt de reuzenberenklauwbrigade van de afdeling Delfland van de KNNV, de vereniging voor veldbiologie, erop uit om zoveel mogelijk reuzenberenklauwen weg te halen en te voorkomen dat deze invasieve exoot zich verder verspreidt.

Auteur: Theo Haerkens

Ton Langeveld reikt zo hoog mogelijk en knipt zorgvuldig, haast liefdevol, een tak van een reuzenberenklauw af met een bloemscherm waar de rijpe zaden losjes in hangen. Omdat de schermen in elkaar gehaakt zitten, is het zaak ze zo voorzichtig mogelijk los te halen, want anders zorgt een regen van zaden voor een nieuwe generatie berenklauwen. 'Net sneeuw', grijnst Wim Vreugdenhil, die een deel ervan op zijn hoofd krijgt.

Op het eerste gezicht is niet te zien hoeveel er van de gigantische planten staan op het onbestemde landje, dat op de grens van Pijnacker en Berkel en Rodenrijs ingeklemd ligt tussen de taluds van de provinciale weg N471 en het spoorlijntje naar Rotterdam. Maar zodra je de hoog opschietende brandnetels en het riet op de helling hebt getrotseerd en tussen de bomen staat, is duidelijk hoe massaal deze invasieve exoot zich hier heeft gevestigd. Een meter of drie, vier boven de grond ontvouwen de schermen zich. Elke plant heeft wel vijf of zes van die grote schermen, bij elkaar goed voor tienduizenden zaden.

Het groepje van drie dat aan het eind van deze hete zomerdag eropuit trekt om de zaden weg te halen, maakt deel uit van de reuzenberen-

klauwbrigade van de afdeling Delfland van de KNNV, de vereniging voor veldbiologie. Ze zijn overtuigd van de noodzaak om de reuzen een halt toe te roepen. 'Ik ben ook EHBO'er en ik heb gezien wat voor lelijke brandwonden je kunt krijgen van het sap als je in de zon bent', zegt John Zandbergen. Dat neemt niet weg dat het ook leuk werk is, dat bovendien een bezoek aan de sportschool overbodig maakt. 'Zeker tot mei, toen ten gevolge van corona de mogelijkheden om buiten de deur actief te zijn beperkt waren, kwamen de mensen graag. Nu is een deel van ons team op vakantie of ze vinden het te warm', vertelt coördinator Ton Langeveld.

Vóór half juli

'Eigenlijk hadden ze al weggehaald moeten worden toen de bloemen nog wit waren en er geen zaad in zat', stelt Langeveld. 'Als je het goed doet en vóór half juli, als de bloemen in het zaad schieten, hoef je er maar eens per jaar langs te gaan.' Maar zijn team, dat dit jaar is begonnen, bestaat uit veertien vrijwilligers en kan niet meer doen dan het al doet. De elf mannen en drie vrouwen trekken er op woensdagavond op uit om jonge planten uit te steken en de oudere om te zagen voor ze in het zaad schieten, of, zoals vanavond, om de schermen

5 min. leestijd

INVASIEVE EXOTEN

De reuzenberenklauw doet het goed langs wegen en spoorlijnen.

vol met zaad zoveel mogelijk onschadelijk te maken. Leden die meer tijd hebben, doen dat ook op maandag en vrijdag. Eén ervaren lid heeft in het nabijgelegen Rijswijk een eigen team opgezet.

Zorgvuldig manipulerend vouwt John Zandbergen de afzonderlijke schermen bijeen boven de plastic zak die hij heeft meegebracht, knipt de steel weg en stopt het zaad in een grote zak. Het voordeel is nu wel dat de polsdikke holle stelen al bijna helemaal verdroogd zijn, waardoor er nauwelijks sap uit komt dat onder invloed van zonlicht zulke gemene brandblaren oplevert. Een klein knipje met de

Wim Vreugdenhil steekt de jonge planten uit.

snoeitang volstaat om ze in stukken te breken. Daarom kunnen de mannen het zich veroorloven met korte mouwen te werken. Als er meer sap vrijkomt, moeten ze extra beschermende kleding dragen.

Vreugdenhil heeft, net als de anderen, van thuis een schep meegenomen op zijn fiets. Hij steekt die bij de jonge planten zo diep mogelijk in de grond en wipt ze met kluit en al omhoog. Zoveel mogelijk probeert hij de complete wortel mee te nemen. 'Reuzenberenklauwen zijn tweejarig. Wat je in het eerste jaar uit de grond trekt, zal het tweede jaar niet meemaken en dus niet voor nakomelingen zorgen', legt hij uit. Voor de zekerheid steekt hij een al te forse kluit helemaal los van de plant. 'Als je ze laat liggen en het regent, kunnen ze alsnog wortelen en groeien zelfs de bladeren en bloemen weer omhoog', vertelt hij, terwijl hij de verstoorde muggen en vliegen wegwuift die als een wolk rond zijn hoofd cirkelen. De planten staan alleen aan de rand van de bosschage. 'Ze hebben zon nodig; tussen de bomen zul je ze niet zien.'

Eerder dit voorjaar is Vreugdenhil ook al reuzenberenklauwen wezen uitsteken. Plaatsen die toen redelijk bereikbaar waren, zijn dat nu niet meer. 'Laatst moesten we ons een half uur lang dwars door een stuk met braamstruiken vol doorns heen worstelen voor we er waren. Toen die struiken nog zo niet hoog waren opgeschoten, was het vijf minuten lopen.' Zandbergen ontdoet zich met de klapzaag van een daas die zich in zijn arm heeft vastgebeten. 'Af en toe heb je van die vreemde bulten als je thuiskomt. Tekens zijn ook altijd een punt van aandacht als

Reuzenberenklauw

De reuzenberenklauw of *Heracleum mantegazzianum*, ooit vanuit de Kaukasus als tuinplant geïmporteerd vanwege zijn grote schermachtige bloemen, kan zich massaal ontwikkelen en kan alleen worden uitgeroeid door de planten weg te halen voordat ze in het zaad schieten. De wortels moeten zo diep mogelijk worden uitgestoken om te voorkomen dat de plant weer uitschiet. Handel in de plant is verboden en het verspreiden van zaad strafbaar.

Elke plant heeft wel vijf of zes van die grote schermen, bij elkaar goed voor tienduizenden zaden

ik ga douchen.' Een drietal donkere vliedertjes zit elkaar hoog tussen de boombladeren achterna.

Rode stippen

Het onderscheid tussen de gewone en de reuzenberenklauw is voor de leek niet altijd direct te zien. 'De steel van de reuzenberenklauw zit vol rode spikkeltjes die geleidelijk donkerder worden. Bij de gewone berenklauw, die net zo goed flink groot wordt, is het rood egaler van kleur', legt Vreugdenhil uit. De zaden van de reuzenberenklauw blijven acht jaar lang kiemkrachtig en al die tijd is controle nodig, want anders is alle moeite voor niets geweest. De reuzenberenklauwbrigade heeft in het 'eigen gebied', de Delftse Hout, de planten waar mogelijk onschadelijk gemaakt. De plant woekert vooral in wegbermen, langs spoorlijnen en op onbestemde stukjes land als dit. 'Midden in de polder zie je ze niet vaak. We hebben zelfs een volkstuintencomplex kaal gemaakt',

Elke plant heeft wel vijf of zes van die grote schermen, bij elkaar goed voor tienduizenden zaden

Teamcoördinator Ton Langeveld.

John Zandbergen

Zaden van de reuzenberenklauw mogen niet bij het gft-afval, maar worden verbrand.

glimlacht de teamleider. Vermoedelijk komen de zaden door de wervelingen van de langsrazende voertuigen een eind verderop terecht, waar ze ontkiemen en wortel schieten. Mogelijk blijven ze na een regenbui ook gemakkelijk aan een trein of auto plakken, waardoor ze grotere afstanden overbruggen. 'We melden de gemeente, provincie, waterschappen en andere terreinbeheerders vooraf dat we aan de slag gaan en die zien de noodzaak wel.' Dat levert ook wel wat materiele steun op. 'Onze hand-

schoenen komen van de gemeente Delft', aldus Langeveld. 'Er loopt nog een aanvraag voor vervanging van de scheppen die bij het werk in stukken zijn gebroken.' Omdat wandelaars en andere passanten zich weleens afvragen of er niet een groepje mensen bezig is de natuur te vernielen, draagt de teamleider altijd zijn gele hesje met het embleem van de KNNV erop. 'Als we uitleggen wat we doen, zijn mensen meteen geïnteresseerd.' Als er vier zakken gevuld zijn met bloem-

Het onderscheid tussen de gewone en de reuzenberenklauw is voor de leek niet altijd direct te zien

schermen en zaden, vindt het team het mooi geweest. 'De rest kunnen we vandaag toch niet meer doen', is de conclusie. Stoffig en bezweet klauteren de mannen tegen het talud op naar hun fietsen. De zakken worden zorgvuldig dichtgebonden. Langeveld: 'Die gaan in de grijze container om te worden verbrand. Dit spul mag absoluut niet bij het groente-, fruit- en tuinafval, want dan komt het in de compost terecht en help je alleen maar mee aan verdere verspreiding.'

Be social

www.stad-en-groen.nl/article/34513/reuzenberenklauwbrigade-trotseert-warmte-insecten-en-brandend-sap